

Laiškas Valerijai Čiurlionytei, 1916-05-25, [iš Petrogrado - į Maskvą].

Sužvilgėjo žalsvas takas...

Sužvilgėjo žalsvas takas...

Paukštė Marių

Tik lengvais sparnais sumojo —

Suviliojo

Kuždesiais svaigiais sapnų grakščių, vasarių

Žvainą dūšią kaip rasužę,

Kaip miglužę

Žalsvo tako...

Ties taku nusvirę šakos

Baltalapių, šilkažiedžių...

Ir klevų sultingi lapai

Savo tinklą iškedeno

Ties taku...

Dūšia gailisi nuo seno

Tų šnekų,

Tų sesulės žvilgesių,

Kur sugėrė užsimiršus ir apsvaigo, ir pradėjo

Danguj Saulės užvydėt...

Dūšia virpa. Dūšia mena

Tuos žengsnius,

Kur susupstė tiek karūnų

Žaliajuosčių, baltažiedžių,

Kai budėjova per naktį

Mes prie aukuro staigaus...

Šakos svyrančios nubunda...

Tai vėjužis iš už marių,

Toks grakštus,

Neša žinių...

Dūšia ašaros patvino...

Vėjui aimaną vakarę

Sekti skuba... Nuo žinios daugiau nubus...

Marių vilnys sužaubavo...

Takas žvilgantis užgeso...

Dūšia, dūšia! Kam tau Marės! [1]

- - - -

Gavau tavo laišką, rašytą 22 geg[uzės]. Dievuli tu mano! Sesule! Atleisk man, atleisk! Aš nemaniau, aš niekuomet negalėjau manyti, kad Tau savo laiškais tiek daug skausmo suteiksiu. Tai koks aš nedėkingas del Tavęs!

Laiškus aš rašau visados kažkaip „в состоянии полусознания, полуопьяния“ [2] ir niekadod neduodu sau atskaitos, ką aš turiu rašyti, ir niekuomet nesuprantu, ką aš parašiau. Aš nemaniau, kad taip velnias žino ką galėčiau tau parašyti!..

Atleisk man, Sesule, mano geroji, atleisk!..

Pirmučiausia eiles, delei kurių rašai... Aš niekuomet nežinau, ką aš eilėse pasakysiu ir ką aš noriu pasakyti. Visuomet terašau „в полусознании“ [3], ir mane, esant jau vėlei pilnoj sąmonėj, ar galima kaltint už jas... Comprendre c'est tuot pardonner [4] (Suprast — reiškia viską atleisti). Ir Tu už jas man negali neatleisti.

Kodel mano laiškai tokie kvailūs?.. Sesule, ką gi aš padarysiu, kad dabar mano gyvenimas kažkaip kvailai susidėjo. Juk dabar aš, be miesto purvų ir dulkių, nieko gero daugiau nematau... Ir kaipgi aš galiu dainuoti saulę, kadangi esu priverstas bėgti nuo jos! Rašiau, kad esu vienas tik toj prasmėj, kad pas mane čia Petrograde nėra nei vieno gyvo žmogaus, su kuri[u]o galėčiau nors valandėlę pabūti kaip su artimu, kad aš neturiu čia nei pas ką nueiti, nei su kuo pasikalbėti, ir visai ne toj prasmėj, kad aš tavęs neįsčiau ar Tau netikėčiau! Sesule, aš niekuomet dėlei tavęs neabejojau, ir niekuomet nesilioviau tau tikėjęs! O jei aš pasiilgau tavęs — tai ar aš tame kaltas!.. Galop gi neamžinai esu taip nusiminęs ir susikaupęs. Išeinu in mišką, išeinu toli in lauką, in pievas... Aš vėlei tada su tavimi, vėlei tavyje... Aš vėlei išmokau tylėti ir žmonės man dabar vėlei nebereikalingi! Ir kai toli[a]u nuo žmonių aš — tada jau aš ne vienas, tada aš su tavim ir tada man nebeskauda. Tik bjauru be galo, kai turiu būt žmonėse, kai turiu šnekėti... Bet argi aš kaltas už tai... Tat kodel taip žiauriai užbaigei savo laišką: „Rašyk, jei nori...“? Kodel?..

Paskui delei išvidinio gyvenimo — materialio — ką gi kito aš galėjau padaryti?

Brolis [5], pavyzdžiui, netiki, kad man reikėtų už miesto gyventi, o broli[u]i skolingi likt aš negalėjau. Bet dabar gi puikiai susitvarkiau. Galiu gyvent — prie Marių. Vasarnamio dar nesusisamdžiau, bet kai atvažiuosiu iš Maskvos — nusisamdysiu. Gyvensiu palei Marias ir Marėse. Argi nebus gerai? Bet juk mudu turbūt pasimatysiva, kaip aš rašiau tau vakarykščiame laiškelyj... Ar gerai? Juk būt labai labai gerai, kad galėtuva pasimatyt.

Maskvon aš tikrai nuvažiuosiu.

Man be galo dabar skaudu, kad aš savo kvilais laiškais tau tiek skausmo padariau. Aš neužsitarnavau, kad Sesulė tiek del manęs kentėtų! Atleisk man, Sesute, atleisk.

Jei aš išsiilgęs, jei kartais nuo išsiilgimo negaliu nei vietos, nei paguodos sau rasti ir kažkokios mintys pradeda skverbtis išvargusion galvon — argi galima už tai mane nuteisti?

Lengvaus sapno, Tau, Sesutėle.

Buč[iuoju] — Bolyt[i]s.

25/V — 16

'Kloniokis Zoskai [6].'

KOMENTARAI

- [1] Eilėraščio „[Sužvilgėjo žalsvas takas]“ pirminis variantas, šiek tiek taisytas parkeriu (juodu rašalu) BS ranka. Eilėraščio teksto ir skelbimo istoriją žr. Algis Samulionis „Paaiškinimai“, in: *BSR, t. 1: Poezija*, p. 789-790.
- [2] ~ *rus* = būdamas nepilnos sąmonės, apsvaigęs.
- [3] ~ *rus* = nepilnos sąmonės.
- [4] ~ *pranc* = Suprasti viską, vadinasi, viską atleisti.
- [5] Adolfas Sruoga.
- [6] Sofija Kymantaitė-Čiurlionienė.